

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2021. május 5.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2021. május 5. 9:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori athéni demokráciával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrásszöveg és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Ami az athéni államrendet illeti, azt ugyan nem helyeslem, hogy az államrendnek ezt a formáját választották, mert ezzel a választásukkal egyúttal azt is választották, hogy a hitványoknak jobban menjen a dolguk, mint az előkelőknek [...].” (Pseudo-Xenophón görög történetíró)

a) Válassza ki a következő társadalmi csoportok közül azt, amelyikre a szerző a „hitványak” kifejezést használja! Karikázza be a megfelelő társadalmi csoport sorszámát!

1. arisztokrácia
2. démosz
3. rabszolgák
4. plebejusok

b) Válassza ki a következő társadalmi csoportok közül azt, amelyiknek szemszögéből a szerző az athéni államrendet értékeli! Karikázza be a megfelelő társadalmi csoport sorszámát!

1. arisztokrácia
2. démosz
3. rabszolgák
4. patríciusok

c) A következő állítások egyike Periklész egy olyan intézkedését írja le, amelyik okot adhatott a forrás aláhúzott részében megjelenő véleményre. Melyik ez az állítás? Karikázza be a megfelelő állítás sorszámát!

1. Az Akropoliszt a szegényebb rétegek ízlése szerint építtette újjá, így az nekik sokkal jobban tetszett.
2. Az esküdtbírószágban bevezetett napidíj kedvezőbb feltételeket teremtett a szegényebbek közéletben való részvételéhez.
3. Bizonyos vezető politikai tisztségeket csak az alacsonyabb jövedelmű társadalmi csoportok tagjai tölthettek be.

d) Periklész másfél évtizeden át folyamatosan betöltött egy tisztséget, így Athén meghatározó politikusa volt. Nevezze meg ezt a tisztséget idegen eredetű szakkifejezéssel!

.....

4 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori európai társadalommal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

„Én, Rajmond, Isten kegyelméből Toulouse grófja, örök hűbérül adom neked, Vilmosnak, Montpellier hűbérurának [...] Frontignan várát teljes egészében, minden tartozékával együtt. [...] Te és a te utódaid pedig ennek fejében kötelezitek magatokat, hogy támogatást és segítséget adtok nekem mindenki ellen, természetesen csakis a nevezett vár, valamint a vár emberei és katonái által. [...] Én pedig, Vilmos, Montpellier hűbérura, a nevezett Frontignan várát tőled, Rajmond hűbéruramtól, a felsorolt feltételek alapján elfogadom, és hűségesküt teszek neked a te életedre [...]. És a jelzett várat háború esetén, amelyet te és a te utódaid [...] bárkivel viseltek, én és az utódaim minden alkalommal, ahogyan kívánjátok, a ti rendelkezésetekre bocsátjuk. Ha pedig [...] bárki [...] a nevezett várat elvonná és erőszakkal megszállva tartaná, mi kölcsönösen segítséget és támogatást nyújtunk egymásnak a vár visszahódítása érdekében.” (Középkori oklevél, 1194)

a) Azonosítsa a szöveg segítségével a két szereplőt az egymáshoz fűződő viszonyuk alapján! Írja a pecsét két oldalán található kipontozott sorokra annak a két, a szövegben említett személynek a nevét, akik a pecséten látható két alakkal azonos szerepkört töltek be!

1. a képen balra
(személy neve):

2. a képen jobbra
(személy neve):

XIII. századi francia pecsét

Melyik szereplőkre igazak az állítások az oklevél idézett részlete alapján? Tegyen X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! Egy sorba csak egy X jelet írhat.

Állítás	Csak Rajmondra igaz	Csak Vilmosra igaz	Mindkettőre igaz	Egyikükre sem igaz
b) Ha hadat viselnek, a várat a másik fél rendelkezésére bocsátja.				
c) Amikor igényli, támogatást kap a vár urától.				
d) Esküje harcra kötelezi a vár elvesztése / megtámadása esetén.				
e) Ítélezhet a másik felett.				

3 pont

3. A feladat Hunyadi Mátyás uralkodásával kapcsolatos.

Oldja meg a Mátyás külpolitikájára vonatkozó feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Magyarország és a szomszédos államok Mátyás uralkodása idején

a) „A földkerekség két császárával állt küszöbön a háború, és hogy ez milyen nehéz és veszedelmes volt, azt ki-ki könnyen felmérhette. Ezek egyikét az örök ellenség [...] nagyra törése és korlátlan uralomvágya indította újra, aki azt hitte, hogy Pannónia [Magyarország] elfoglalása után a keresztény közösség többi tartományát egykettőre uralma alá vetheti.” (Bonfini, 1490 körül)

Melyik állam uralkodójára utal a szöveg aláhúzott része? A térképvázlaton szereplő államok közül válasszon!

az állam neve: .....

b) „A másikat [értsd: a másik háborút] [a másik] császár hatalomvágya és Újlaki Miklós [és más bárók] pártütése okozta [...]. Ezek azt javasolták a császárnak, hogy ne adja vissza a koronát, tartsa meg magának, kergesse ki a kisiút az országból, és aztán uralkodjék szerte Magyarországon.” (Bonfini, 1490 körül)

Melyik állam uralkodójára utal a szöveg aláhúzott része? A térképvázlaton szereplő államok közül válasszon!

az állam neve: .....

c) „[Az ország lakosai] nagy tetszéssel és óriási ünnepséggel fogadták Ulászlót, akit most választottak királlyá, [...] majd pár nap múlva szokás szerint megkoronázták. Erősen nehezményezte, hogy olyan országot talált, amelyről Mátyás a két leggazdagabb tartományt leszakította [...]” (Bonfini, 1490 körül)

Melyik állam uralkodójává koronázták meg Ulászlót a forrás szerint? A térképvázlaton szereplő államok közül válasszon!

az állam neve: .....

d) Az előző feladatrészekben említett háborúk sikerét Mátyás jelentős részben a zsoldosseregének köszönhette. Mi volt ennek elnevezése?

.....

4 pont	
--------	--

4. A feladat az angol alkotmányos monarchiához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Minden ilyen hivatalnoknak megvan a maga saját területe, és egyikük sem avatkozhat a másik tárcájához tartozó ügyekbe. Ám köztudott, hogy ez a miniszter [Sir Robert Walpole], miután egyedülálló befolyásra tett szert az összes állami főhivatalban, nemcsak a közügyek intézését vette egyetlen kézbe, hanem minden államhivatalnokot elmozdított, ha azok nem engedelmeskedtek az utasításainak, még azokban az ügyekben is, amelyek az ő területükhöz tartoztak. Ily módon kisajátította a korona kegyeit, magához ragadta [...] minden [...] előléptetés intézését.” (Samuel Sandys képviselő beszéde, 1741)

a) Melyik tisztséget töltötte be Sir Robert Walpole a beszédben leírt módon?

.....

Válassza ki a mondatok helyes befejezését! Karikázza be a helyes befejezés sorszámát!

b) A vád, miszerint Walpole „kisajátította a korona kegyeit” arra vonatkozik, hogy...

1. hatalmas vagyonra tett szert a kegydíjakból.
2. a végrehajtó hatalom első számú vezetőjévé vált.
3. megszerezte a parlament feletti ellenőrzést.

c) Sandys képviselő beszéde...

1. a király végrehajtó hatalma ellen irányul.
2. az alkotmányos monarchia helyreállítására szólít fel.
3. a végrehajtó hatalom parlament általi ellenőrzésének eszköze.

d) A király Walpole-t és utódait az alapján nevezte ki, hogy...

1. melyik politikai csoportosulás szerzett többséget a parlamentben.
2. melyik politikus kapta választókerületében a legtöbb szavazatot.
3. konzervatív (tory) vagy liberális (whig) szellemiségű kormányzatot szeretett volna.

4 pont	
--------	--

5. A feladat a XVIII. századi magyar történelemmel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Minthogy ő legszentebb felsége meg van győződve arról, hogy minden kényszer, amely az emberek lelkiismeretére erőszakkal hat, mindennél ártalmasabb, ezzel szemben az olyan helyes türelem, amelyet a keresztényi szeretet javall, mind a vallásra, mind az államra igen nagy haszon forrása, elhatározta, hogy e türelmet valamennyi császári és királyi örökös tartományában bizonyos törvényekkel erősíti meg.

Minden olyan nyilvános vallásgyakorlattal nem bíró helyen, ahol van száz nem katolikus család [...], legyen szabad ugyanazon nem katolikusoknak, vagyis az ágostai és helvét hitvallásúaknak [evangélikusoknak és reformátusoknak], avagy a görög szertartású nem egyesülteknek [ortodoxoknak] magánimaházakat oly módon felépíteni, hogy ezeknek se tornyuk, se harangjuk, se közútról nyíló bejáratuk [...] ne legyen; [...].

Ágostai és helvét hitvallásúak [a hivatalok viseléséhez szükséges] esküt ne legyenek kötelesek másként tenni, csak a szerint az esküforma szerint, amely vallásuk hitelveinek megfelel.” (II. József rendelete)

a) Nevezze meg azt az eszmerendszert, amelynek gondolatai a rendelet kiadására ösztönözték az uralkodót!

.....

b) Az alattvalók mely csoportja volt az, amelyik számára ez a rendelet tette lehetővé állami tisztségek betöltését? Karikázza be a helyes állítás sorszámát! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. az összes nem katolikus
2. egyes protestáns felekezetek tagjai
3. a keleti keresztények
4. a nem keresztények

c) Melyik állítás igaz a rendeletre? Karikázza be a helyes állítás sorszámát! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. Vallásszabadságot biztosított minden alattvaló számára.
2. A nem katolikusoknak a katolikusokkal azonos jogokat adott.
3. Egyes keresztény felekezeteknek korlátozott jogokat biztosított vallásuk gyakorlására.

3 pont	
--------	--

6. A feladat a XIX. század politikai eszméihez kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „A korona, először is, nem korona. A korona, amit egy Hohenzollern fejére tehetne, ha a körülmények lehetővé tennék, nem az a korona, amit bár fejedelmi hozzájárulással, de forradalmi vetésből kinövő nemzetgyűlés ajánl fel, hanem olyan korona, amely Isten bélyegét hordozza, s aki ezt magára veszi, az utolsó kenet után Isten kegyelmét nyeri el, mint ahogy a németek több mint 34 királya és fejedelme elnyerte, elődeiket követve.” (A porosz uralkodó levele, 1849)

B) „Szilárd meggyőződésem, hogy a nemzeti elv nem az egyetlen, amire államot lehet építeni, szilárd meggyőződésem, hogy a nemzetiségek egyenjogúsága épp olyan alapelv, amire államot lehet építeni, és be kell vallanom, ha összevetem a kettőt, akkor a nemzetiségek egyenjogúságának kell adnom az elsőbbséget.” (Egy osztrák képviselő beszéde a birodalmi gyűlésben, 1848)

C) „Német nép! Te egykor oly tiszteletre méltó, bátor és nagyra becsült nép! Talpra! Hasson át benneteket a nagy s olyan régen elfeledett testvériség! Éreztétek az azonos vér szent és eltéphetetlen kötelékeit, az azonos nyelvét és életmódját, hiszen éppen ezeket akarták ronggyá tépni az idegenek [...] legyetek végre egységesek, akarjatok végre egyet szeretetben és hűségben egymás iránt [...]” (Egy német költő kiáltványa, 1813)

D) „Hogy melyik a hazai tevékenységnek az a fajtája, melyben tőkéjét elhelyezheti és melynek eredménye lesz valószínűleg a legnagyobb értékű, ezt mindenki saját helyzetét ismerve sokkal jobban megítélheti, mint bármely államférfi vagy törvényhozó helyette tehetné.” (Egy angol közgazdász értekezése, 1776)

E) „Az emberek a szívükben érzik, hogy együvé tartoznak, ha fennáll a gondolatok, az érdekek, a vágyak, az emlékek és a remények közössége. Ez teszi a hazát. Emiatt hajlandóak az emberek együtt haladni, együtt dolgozni, együtt harcolni, egymásért élni és meghalni.” (Egy francia történész levele, 1870)

F) „A valódi titka abban rejlik, hogy lényegében a munkásosztály kormányzata volt, a dolgozók harcának eredménye a kizsákmányoló osztály ellen, a végre felfedezett politikai rendszer, amelyben a munka felszabadítása megtörténhet.” (Egy német filozófus cikke, 1870)

a) Állapítsa meg, hogy a forrásrészletek melyik politikai eszméhez kötődnek! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy sorba csak egy X jelet írhat.

források	liberalizmus	konzervativizmus	nacionalizmus	szocializmus
A)				
B)				
C)				
D)				
E)				
F)				

Válassza ki ismeretei segítségével a mondatok helyes befejezését! Karikázza be a helyes befejezés sorszámát!

b) A XIX. század első felének Magyarországn...

1. megjelent a szocialista eszme, mivel a legsúlyosabb probléma az elnyomott jobbágyság felszabadítása volt.
2. a nacionalizmus egységbe forrasztotta a korábban egymással szemben álló különböző nyelvű és vallású népcsoportokat.
3. a konzervativizmus lényegében a rendi előjogok védelmét jelentette.

c) A liberalizmus és a nacionalizmus a XIX. század első felében...

1. éles ellentétben álltak egymással, mivel előbbi az egyéni szabadságot, utóbbi pedig a nemzeti közösséget tekintette alapvetőnek.
2. általában együtt jelentkezett, mivel a köztulajdon és a nemzeti egység könnyen összeegyeztethető.
3. általában együtt jelentkezett, mivel közös céljuk volt a születési előjogok eltörlése és a népfelség elvének érvényesítése.

8 pont	
--------	--

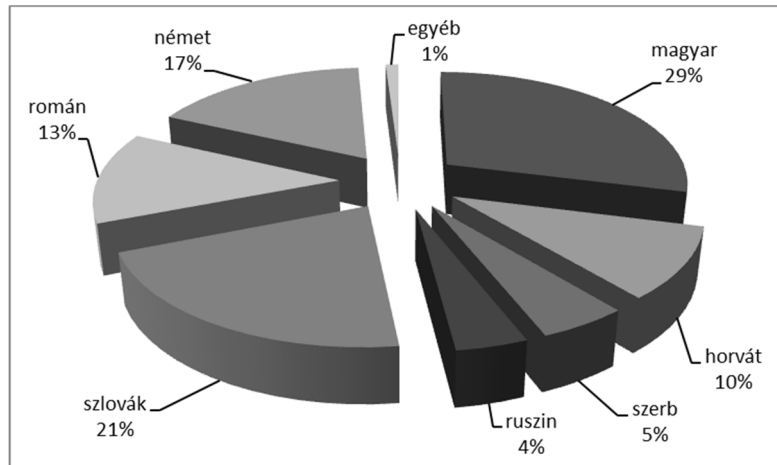
7. A feladat a dualizmus kori nemzetiségi kérdéssel kapcsolatos.

Válassza ki a források és ismeretei segítségével azt a négy állítást, amelyek indokolják a magyarság arányának növekedését a dualizmus korában! Karikázza be a megfelelő állítások sorszámát! (Elemenként 1 pont.)

Nemzetiségek	Természetes szaporodás 1896–1900 (ezrelék, ‰)
Magyar	13,0
Német	11,8
Szlovák	13,8
Román	5,8
Ruszin	15,5
Szerb	8,2
Horvát	11,3
Összlakosság	11,6

*A magyarországi nemzetiségek természetes szaporodása 1896–1900
(Természetes szaporodás: az élveszületések és halálozások különbözete, 1000 lakosra.)*

A Magyarországon a dualizmus korában asszimilált lakosság megoszlása		
	ezer fő	százalék
zsidók	700	35
németek	600	30
szlovákok	400	20
egyéb	300	15

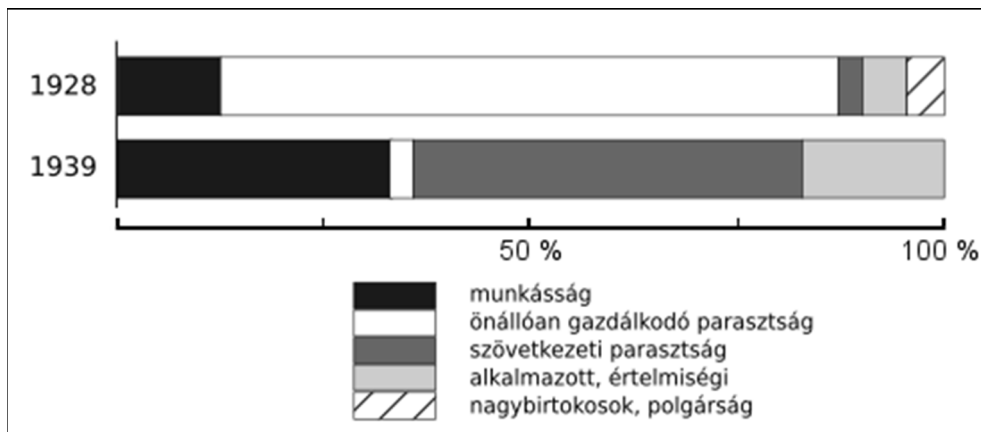

A Magyarországról kivándorló népesség etnikai megoszlása a dualizmus korában

1. A dualizmus korában az Osztrák–Magyar Monarchia népessége számottevően növekedett.
2. A magyar államhatalom erőszakos asszimilációs politikája következtében tömegével olvadtak be a románok, szerbek és ruszinok.
3. A magyarságot a korszakban magasabb természetes szaporodás jellemezte, mint a legtöbb nemzetiséget.
4. A szerbek és románok nagy arányban költöztek át a XIX. század második felében létrejött szomszédos anyaországukba.
5. A főként az Egyesült Államokba irányuló kivándorlás nagyobb arányban csökkentette a nemzetiségek létszámát, mint a magyarokét.
6. A magyarországi városi kultúra nagy számban asszimilálta a németeket.
7. A dualizmus kor szabadelvű politikája elősegítette, hogy a zsidóság nagy tömegei asszimilálódjanak.
8. Magyarokat kisebb arányban sorozták be a hadseregbe, ezért a korszak háborús veszteségei inkább a nemzetiségeket érintették.

4 pont

**8. A feladat a sztálini diktatúra társadalmpolitikájával kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

A társadalmi rétegek megoszlása a Szovjetunióban

*Szovjet karikatúra részlete, 1929
(A karikatúra címe: Az ötéves terv ellenségei)*

a) Karikázza be a karikatúrán is felismerhető és a diagram alapján is megállapíthatóan visszaszorított egyik társadalmi csoport nevét!

1. munkásság
2. polgárság
3. önállóan gazdálkodó parasztság
4. szövetkezeti parasztság

b) Nevezze meg azt a társadalmi réteget, amelyikből kikerültek a kulákoknak minősítettek! A diagramon szereplő öt kategóriából válasszon!

.....

c) Melyik állítás magyarázza a munkásság arányainak változását? Karikázza be a sorszámát!

1. A beindított ötéves tervek az iparosítást helyezték előtérbe.
2. Az elszegényedett nagybirtokosok és polgárok gyári munkások lettek.
3. A polgári vállalkozói réteg sok munkást kívánt foglalkoztatni.

d) Állapítsa meg a diktatúra azon elemét, amely a diagramon bemutatott társadalmi átalakítást elősegítette! Karikázza be a sorszámát!

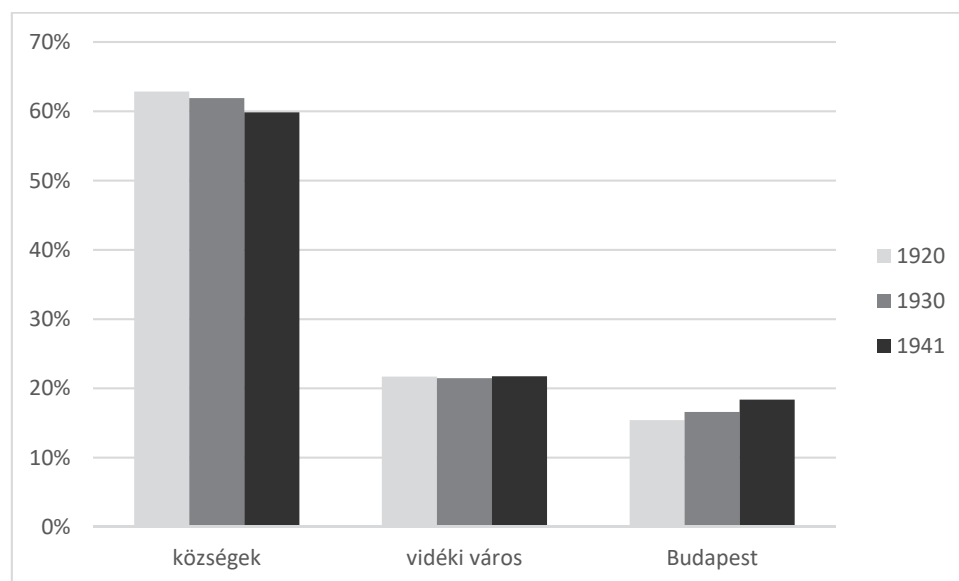
1. személyi kultusz
2. terror
3. fajelmélet
4. ellenforradalom

4 pont

9. A feladat a két világháború közti magyar társadalommal kapcsolatos.

Egészítse ki a mondatokat – a források és ismeretei segítségével – a tartalmilag helyes befejezés kiválasztásával! Karikázza be a megfelelő sorszámot! (Elemenként 1 pont.)

A lakosság száma Magyarországon településtípusok szerint a trianoni országterületen (fő)			
	1920	1930	1941
községek	5 020 605	5 376 934	5 576 444
vidéki városok	1 734 244	1 865 306	2 026 839
Budapest	1 232 026	1 442 869	1 712 791
összesen	7 986 875	8 685 099	9 316 074

A népesség megoszlása településtípusonként Magyarországon a trianoni országterületre vonatkoztatva

a) A falusi népesség száma nőtt a korszakban, ám arányaiban mégis csökkenésről beszélhetünk, mert...

1. a városok népességének még gyorsabb volt a növekedése.
2. a falusi lakosság várható átlagos élettartama csökkent.
3. a társadalom nagyobbik része az iparban találta meg a megélhetését.

b) Budapest népessége abszolút számát tekintve és országon belüli arányát nézve...

1. csökkent.
2. növekedett.
3. stagnált.

c) A fővároson kívüli városi népesség aránya...

1. jelentősen nőtt.
2. jelentősen csökkent.
3. lényegében nem változott.

d) A városhálózat aránytalanságára utal, hogy...

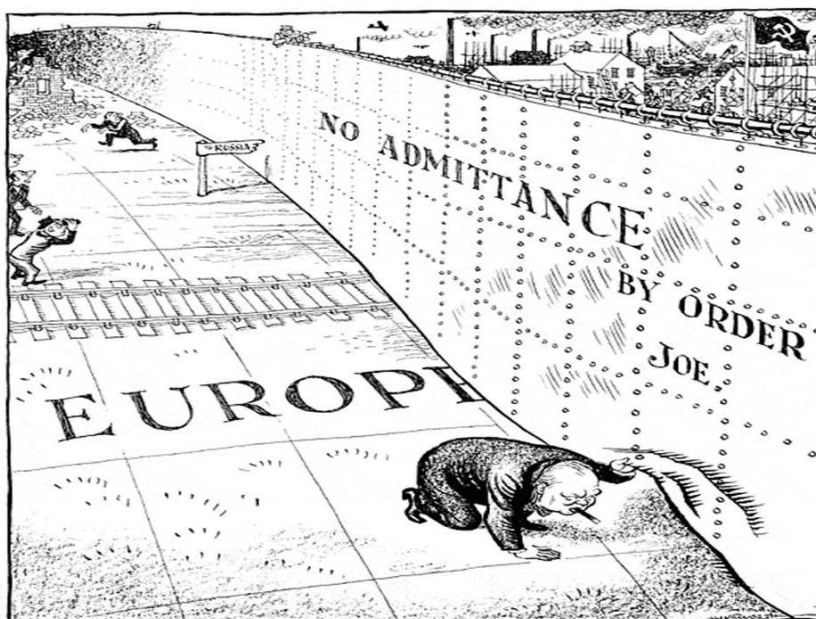
1. a falvakban sokkal több ember élt, mint Budapesten.
2. az összes vidéki magyar városban kevéssel élt több ember, mint Budapesten.
3. a lakosság többsége a vidéki városokba koncentrálódott, nem Budapestre.

4 pont	
--------	--

10. A feladat a hidegháborúval kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a karikatúrák és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

Angol karikatúra, 1946

(A képen látható feliratok: „Európa”, „Jóska parancsára tilos a belépés”. A háttérben található tábla felirata: „Oroszország”.

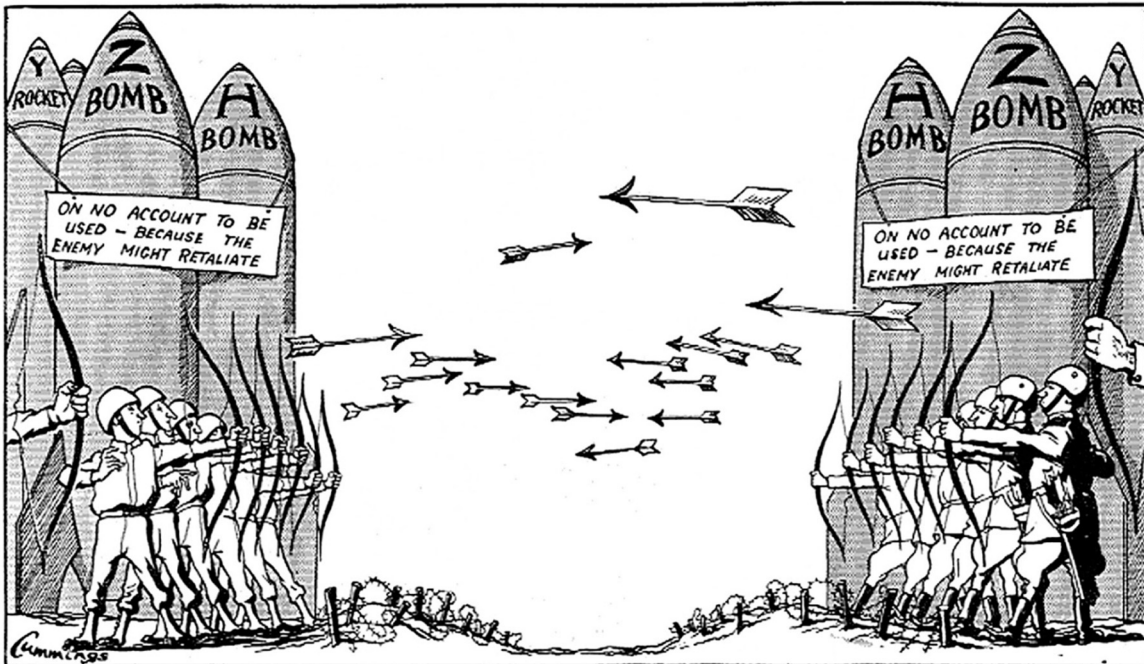
A képen térdeplő és szivarozó alak Churchill, a „Jóska” név Sztálinra utal.)

B)

Karikatúra a hidegháború időszakából (A bal oldali kéz felirata: „az amerikai nép”, a jobb oldali kezek felirata: „a szovjet nép”.)

C)

Karikatúra a hidegháború időszakából

(A képen látható feliratok: „rakéta”, „bomba”, „Semmiképpen nem használhatóak, mert az ellenség visszavághat.”.)

a) Párosítsa a karikatúrákhoz a felsorolt állítások közül azokat, amelyek megfogalmazzák mondanivalójukat! Írja a táblázatba a karikatúra betűjele mellé a megfelelő állítás sorszámát! Egy sorba csak egy sorszámot írjon! Két sorszám kimarad.

1. Mindkét szuperhatalom rendelkezett a másik elpusztítására alkalmas nukleáris fegyverekkel, ezeket azonban az egymástól való kölcsönös félelem miatt nem vetették be.
2. A nyugati hatalmak azzal vádolták a Szovjetuniót, hogy befolyása kiterjesztésével kettéosztja Európát.
3. A nyugati hatalmak igyekeztek segíteni a berlini falon át menekülőket.
4. A nyugati propaganda még az enyhülés időszakában is hangsúlyozta a szovjet rendszer diktatórikus jellegét.
5. A két szuperhatalom rendszeresen egymás befolyási övezetében tesztelte legmodernebb fegyvereit.

Karikatúra betűjele	Állítás sorszáma
A)	
B)	
C)	

b) Melyik az a karikatúra, amelyik pártatlanul (tehát nem valamelyik tömb vezetőinek véleményével azonosulva) mutatja be a hidegháború egy jellemző vonását?

A karikatúra betűjele: .....

4 pont

11. A feladat Magyarország piacgazdaságra való áttérésével kapcsolatos.

Rendelje a megadott ábrákhoz, képhez és táblázathoz a szövegek logikailag hozzájuk leginkább illő aláhúzott részeit! Írja az aláhúzott szövegrész betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Két betűjel kimarad. (Elemenként 1 pont.)

„Az is közismert, hogy **A** az infláció [pénzromlás] mértéke meghaladja az évi húsz százalékot. Az is, hogy **B** nemzeti adósságunk több, mint huszonegy milliárd dollár, s ez a legmagasabb fejenkénti összeget jelenti Közép- és Kelet-Európában. Az álfoglalkoztatás, a **C** rejtett munkanélküliség a munkaerő jelentős részét alkotja. **D** Az infrastruktúra állapota fejletlen, s ez állítja az egyik fő nehézséget piaci nyitásunk elébe. [...]" (Antall József kormányprogramja, 1990. május)

„Ésszerű gazdálkodást, működő piacot, [...]. **E** Állítsák le a pénzemésztő és környezetpusztító nagyberuházásokat, szüntessék be a veszteséges vállalatok támogatását." (Az ellenzék közös 12 pontja, 1989. március 15-én)

„1. § (1) Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság (a továbbiakban: ÁPV Rt.) elsődleges feladata e körben **F** az állam tulajdonában álló részvények és üzletrészek [...], illetve egyéb vagyon [...] mielőbbi értékesítése magántulajdonosok részére (privatizáció).” (1995. évi XXXIX. törvény)

1.

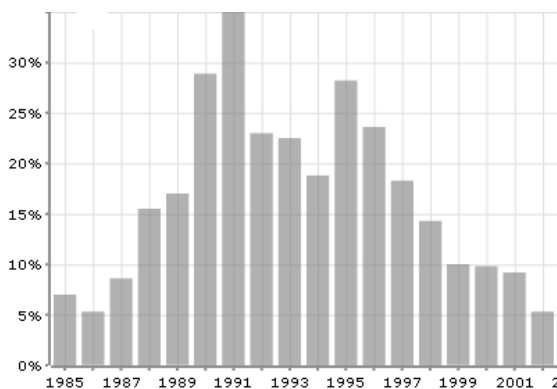

A nagymarosi vízlépcső építése elleni tüntetés, 1988

2.

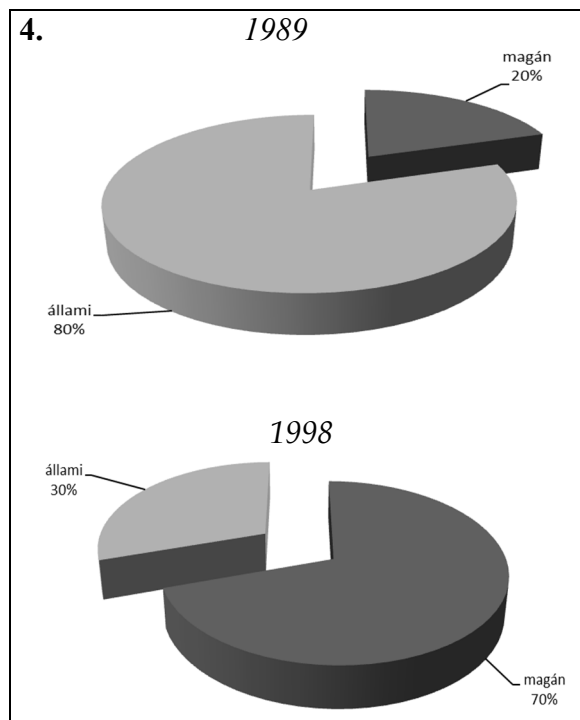
Magyarország bruttó külső adóssága 1981–1989 (milliárd USA-dollár)				
1981	1983	1985	1987	1989
8,7	8,3	11,8	17,7	20,4

3.

A magyarországi fogyasztói árak változása az előző évihez képest (1985–2001)

4.

Az állami és magánvállalatok részesedése a bruttó hazai termék (GDP) előállításából

Kép, ábrák és táblázat sorszáma	Szövegrészlet betűjele
1.	
2.	
3.	
4.	

4 pont	
--------	--

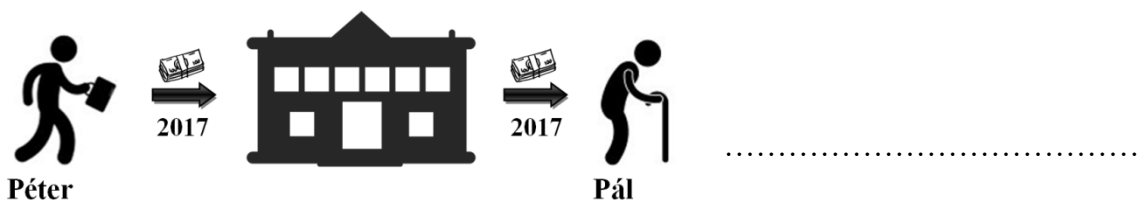
12. A feladat a nyugdíjrendszerhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„A felosztó-kirovó rendszer: minden korszak aktív dolgozóinak kötelező jövedelemjáruléka adja az aktuális nyugdíjasok állami nyugdíjának fedezetét.

A tőkefedezeti rendszer: a munkavállaló járuléka tőkésítésre kerül. A felgyülemlett tőke és hozama biztosítja a leendő nyugdíjas nyugdíjjáradékát.” (Lexikon-szócikkek)

a) Melyik ábra melyik nyugdíjrendszert mutatja be? Írja a lexikonszócikkekben szereplő, megfelelő rendszer nevét az ábrák mellé! (A két helyes megnevezés együtt 1 pont.)

Döntse el, melyik nyugdíjrendszerre igazak az állítások! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőibe! Egy sorba csak egy X jelet írhat.

Állítás	Felosztó-kirovó	Tőkefedezeti	Mindkettő
b) Biztosítási alapú: járulékfizetésért életjáradékot biztosít.			
c) Inkább ösztönzi az egyéni felelősségvállalást.			
d) Közvetlenül veszélyezteti a társadalom előrejedése.			

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,**egy**, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Kereskedelmi hálózatok	rövid
	1849 után	14.	Első világháború	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	I. Károly (Róbert) uralkodása	hosszú
	1849 után	16.	Magyarországi holokauszt	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A feladat a földrajzi felfedezésekkel kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével, hogyan alakították át a földrajzi felfedezések a hagyományos európai tengeri kereskedelmi hálózatok forgalmát! Mutasson rá Nyugat- és Közép-Európa eltérő gazdasági szerepére! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Egy Genovából nagyon gyorsan érkezett levélből megtudtuk, hogy a portugáliai Lisszabonba március 24-én áruval megrakott négy karavella érkezett, melyek az indiai útról tértek vissza, és a rakományuk 25 ezer cantera [1 cantera kb. 72 kg] bors és szantálfa. Ez a hír egész Velence városában nagy elkedvetlenedést okozott, mert a hajózást nagy romlás fenyegeti. Most már kétségkívül világos lett az is, hogy ez az utazás Portugáliából Indiába rendszeressé válik. Így aztán a velencei kalmárok nem mehetnek Szíriába, mivel árut ott már nem kaphatnak.” (Girolamo Priuli velencei politikus naplója, 1506)

14. A feladat az első világháborút lezáró békékhez kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével az antanthatalmak és Németország által kötött, az első világháborút lezáró békeszerződés legfontosabb döntéseit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„160. cikk. 1920. március 31-től kezdődően legkésőbb, a német hadseregnek nem lehet több mint hét gyalog- és három lovashadosztálya. Ettől kezdve a Németországot alkotó államok hadseregének összlétszáma nem haladhatja meg a 100 ezer legénységi állományt és tiszte, beleértve a pótkeretet is, és kizárólag a rend fenntartását fogja szolgálni az ország területén és a rendőri feladatokat a határon.
- A tisztek összlétszáma, beleértve a vezérkari tagokat is, bármilyen legyen annak összetétele, nem haladhatja meg a négyezret. - A német nagyvezérkart és az összes többi hasonló alakulatot felosztatják, és azok semmilyen formában nem állíthatók vissza. [...]

198. cikk. Németország katonai erői nem rendelkezhetnek semmilyen katonai és tengerészeti légierővel.” (Az antanthatalmak és Németország által kötött, az első világháborút lezáró békeszerződés)

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma: .....

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

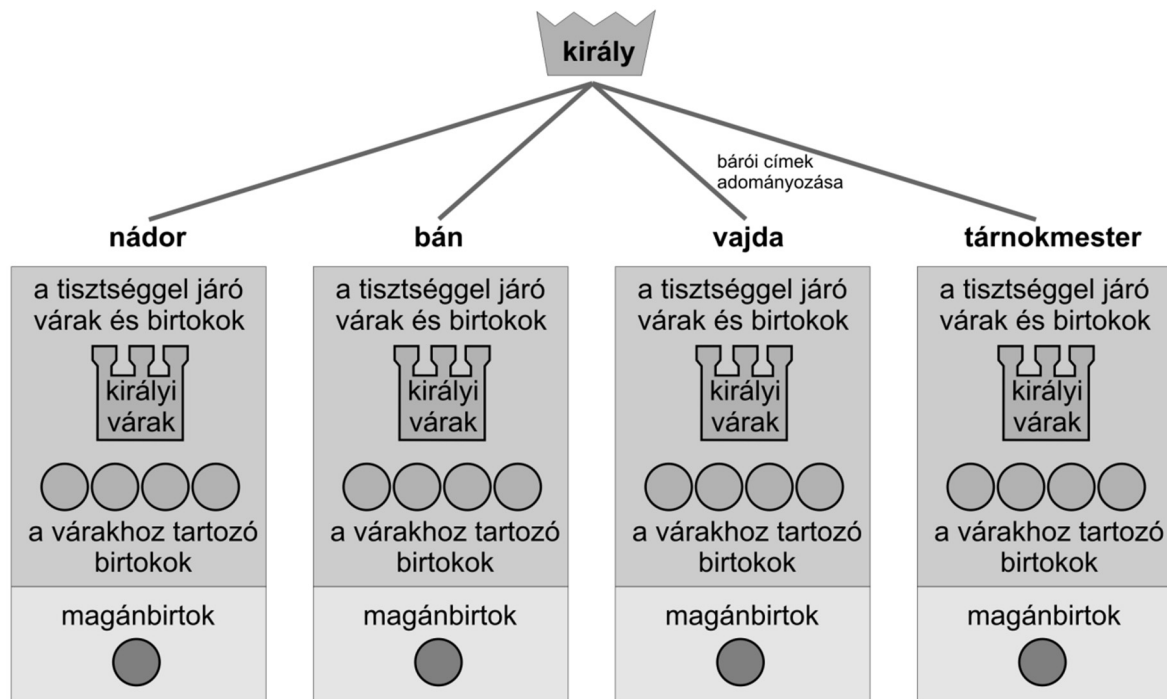
.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a középkori magyar történelemhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével I. Károlynak (Károly Róbertnek) a magyar állam megerősítését segítő belpolitikai és gazdasági intézkedéseit! A trónharcokról és a tartományúri hatalom felszámolásának eseménytörténetéről nem kell írnia!

„A királyi felséghez illik, hogy hívei hűségét és érdemes szolgálatait méltó jutalmakkal viszonozza, hogy példájuk láttán mások is könnyebben indíttassanak hűséges cselekedetre.” (I. Károly oklevele, 1312)

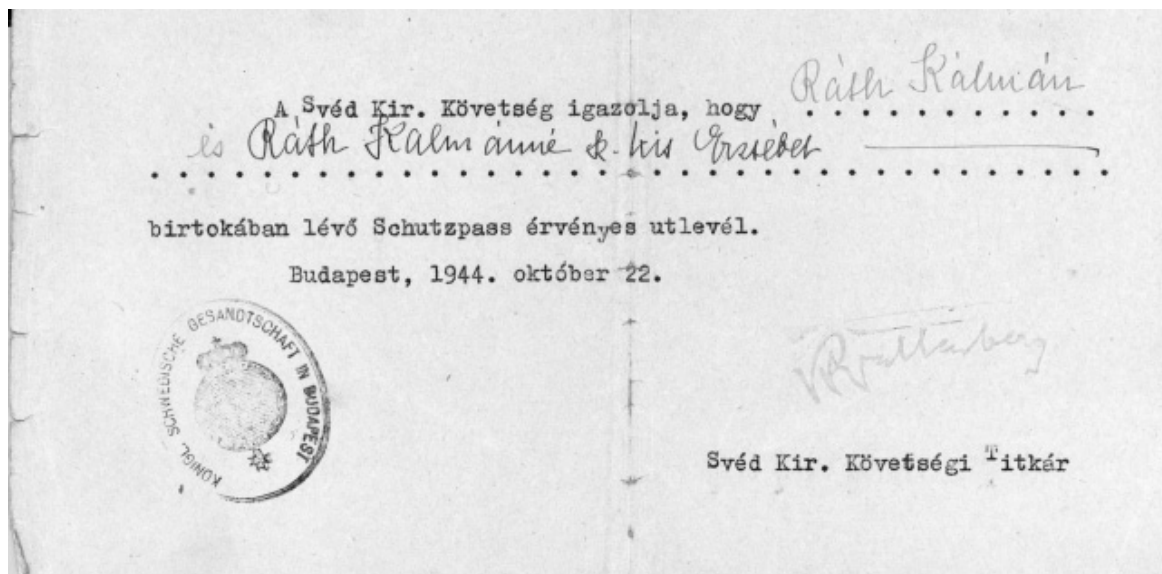

Az I. Károly által bevezetett birtokadományozási rendszer

„Tudjátok meg, hogy országunk főpapjai, bárói és nemesei egymás közt beható és egyértelmű megbeszélést folytatván, elénk járulva alázatosan azt kérték tőlünk, hogy mivel kamaránk silány pénze országunk lakosságát igen sújtja, országunk egykori jólétének helyreállítása s a közérdek javára, maradandó értékű és egész országunkban mindenütt forgó új, jó pénzt veressünk.” (I. Károly rendelete, 1323)

16. A feladat a magyarországi holokauszttal kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a magyarországi holokauszt főbb jellemzőit és eseményeit 1944–45-ben!

Igazolás Wallenberg aláírásával (Schutzpass: menlevél)

„Én mint tanítónő eddig is nagy hiányát éreztem e hangszernek dalok és más egyebek betanításánál, de fizetésemből nem állt módomban venni. Ezért kérem, hogy az általuk lefoglalt volt zsidó zongorából részemre juttatni szíveskedjenek. Ha lehetne – úgy a Bocskai u. 11. szám alatt levő F. E. zongoráját kérném. Szíves jóindulatukban bízva.”
(Kérelem, 1944. december 7.)

A budapestiek aránya a magyar zsidóságon belül	
1941 (akkori országterületen; népszámlálás)	kb. 30%
1945 tavaszán (1941-es országterületen; becslés)	kb. 67%

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

2. Marczali Henrik: Nagy Képes Világtörténet. Babits Kiadó, 2001.
3. <http://magyar-historia.blogspot.hu/2011/04/hunyadi-matyas-haborui.html>
7. Természetes szaporodás alakulása Magyarországon: Magyarország története (szerk. Pém Mihály) – http://multunk.com/index.php?title=A_nemzeti_%C3%B6sszet%C3%A9tel_v%C3%A1ltoz%C3%A1sa._Az_aszsimil%C3%A1ci%C3%B3._A_vall%C3%A1si_megoszl%C3%A1s._Az_asszimilált_és_kivándorló_lakosság_etnikai_arányának_megoszlása:_Magyarország_története_a_19._században._Szerk._Gergely_András._Budapest,_2003.
8. Diagram: Bihari Péter – Doba Dóra: Történelem a 12. évfolyam számára. Műszaki Kiadó, Budapest, 2006.
Karikatúra: Deni, Viktor Nikolaevich
9. Faragó Tamás: Bevezetés a történeti demográfiába. Budapesti Corvinus Egyetem.
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_09_Farago_Tamas_Bevezetes_a_torteneti_demografiaba/ch08s06.html
10. A) Daily Mail, 1946. március 6., B) Bill Mauldin rajza, C) Michael Cummings rajza
11. Kördiagram: Boronkai Szabolcs – Kaposi József – Katona András – Száray Miklós: Történelem 12. A középiskolák számára. Budapest, 2016. Fénykép: MTI/E. Várkonyi Péter. Táblázat: Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Budapest, 2004.
Oszlopdiaagram: http://m.mfor.hu/cikkek/Igy_valtozott_az_letunk_a_rendszervaltas_ota.html
15. A történelemérettségi nagykönyve I. Bölcelet Egyesület, Budapest, 2016.
16. A kép forrása:
http://www.wallenberg.hu/images/phocagallery/Dokumentumok_menlevelek/thumbs/phoca_thumb_1_005.jpg
Az adatok forrása: Stark Tamás: A magyar zsidóság a vészkorszakban és a második világháború után. Statisztikai áttekintés. in: Regio – Kisebbség, politika, társadalom 4. évf. (1993.) 3. sz.
<http://epa.oszk.hu/00000/00036/00015/pdf/09.pdf>

		pontszám		
		maximális	elért	
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1.	4		
	2.	3		
	3.	4		
	4.	4		
	5.	3		
	6.	8		
	7.	4		
	8.	4		
	9.	4		
	10.	4		
	11.	4		
	12.	4		
	Összesen		50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13.	17		
	14.	17		
	15.	33		
	16.	33		
	Összesen		50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző